

זְהַר וְהַקְדוּשָׁה לְרַבּוֹת עוֹלָמִים

סֵפֶר
זְהַר
הַקְדוּשָׁה

עִם פֶּאָר
הַקְּתָר וְהַקְּבוֹד

זוהר לפרשת אחרי

מדרות קרן טללו ברכה

התשובה מכפרת על ידי הבינה

אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזֶר, כְּתוּב (ויקרא מז ל) 'כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם' וְגו'.
'אֲכַפֵּר עֲלֵיכֶם' מִבְּעֵי לַיהוָה. אֲלֵא 'יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם', לֹא־כִלְלָא יוֹבְלָא,
דְּנִיגִיד מְבוּעֵי לֹא־שְׁקָאָה בְּהַאי יוֹמָא לְכֹל עֵיבֵר, לֹא־רֹאָה
כְּלָא, וְלֹא־שְׁקָאָה כְּלָא.

הַפְתָּר וְהַכְּבוֹד

רבי אלעזר מפרש שהבינה נמשכת לתפארת, ועל ידי זה נשכחים העוונות ביום כיפור. רבי יהודה חולק עליו, וסבירא ליה שהעוונות נטהרים לגמרי בכוח הבינה, ולא שנשכחים לבד. ומבאר עוד, שהכתר רצתה לברוא את האדם, על מנת שאם יחטא וישוב, יתמשך מן כתר עליון הארת שלוש עשרה מידות של רחמים לטהרו מן החטא. רבי יצחק מבאר את מעלת התשובה עם תפילה ביחד. רבי אבא מבאר שעיקר התשובה תלויה בבינה דבינה, ומבאר עוד, שעל ידי שהבינה משפעת לשש ספירותיה נמשכת הארה אל התפארת.

אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזֶר, כְּתוּב (ויקרא טז ל) 'כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם
לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לְפָנַי יְהוָה'
וְגו'.
 ושואל, מדוע כתוב 'כפר עליכם' בלשון נסתר, המורה על ספירת הבינה, והלוא 'אכפר עליכם', בלשון נוכח, **מִבְּעֵי לַיהוָה** - היה לו לכתוב, שהרי מקום הכפרה הוא בספירות התחתונות שהן חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות, המורה על לשון נוכח. ומשיב, **אֲלֵא, הטעם** בכתוב **'יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם'**, משום שרצה בפסוק **לֹא־כִלְלָא יוֹבְלָא** - להכליל את היובל, שהוא הבינה,

דְּנִיגִיד מְבוּעֵי - שמושכת השפעות מחכמה, כדי **לֹא־שְׁקָאָה בְּהַאי יוֹמָא לְכֹל עֵיבֵר** - להשקות ולהשפיע לכל הצדדים של אותו יום, כלומר, לכל הספירות התחתונות הנקראות 'מיים'. **לֹא־רֹאָה כְּלָא** - בכדי להרוות את כל צד החסד, ששותים תמיד מימי הרחמים והם יונקים מהבינה בשפע, **וְלֹא־שְׁקָאָה כְּלָא** - וכן להשקות את כל צד הדין והגבורה, הצמאים למימי הרחמים. ולכן כתוב 'כפר עליכם' בלשון נסתר, משום שבינה שהוא לשון נסתר, נכלל ונמשך לספירות התחתונות ששם מקום הכפרה, ושם הוא לשון נוכח.²

מקורות וצינונים

ע"ב"ר לכל שש קצוות המתגלים. ואמר 'לאשקאה', בערך אותם הצמאים למימי הרחמים דהיינו צד הדין והגבורה, 'לְנִינְיָה' אותם שהם מצד החסד שהם שותים תמיד מימי הרחמים, ועתה הם יונקים בשופע ובשופע, 'ולאשקאה כולא' הם התחתונים שאין השפע מתפשט בתמידות אליהם, לכך עתה מתשקאים ממש. ובמקדש מלך ביאר בדרך אחרת, וז"ל: 'אכפר עליכם מבעי ליה', פירוש, כיון שהועיר [אנפין] שהוא תורה שבכתב הוא המדבר, הוה ליה למימר 'אכפר'. ותירץ 'כפר' הוא יובלא שהיא הבינה, ושיעור הכתוב, הזעיר [אנפין] אומר 'כי

א. דמשק אליעזר.

ב. הרמ"ק. וכתב: 'לאכללא יובלא', שמבינה ולמעלה הוא לנסתר ולא לנוכח וכו', ואמר 'לאכללא', מפני שאין ספק שהכפרה היא נמשכת מהספירות התחתונות גם כן, כאומרו (התלים פה יא) 'וסלחת לעוני' לנוכח, וכמוהו רבים, אמנם כאן נכללה הבינה גם כן, 'דניגיד מבעי', כבר פרשנו בכמה טעמים בפרשה זו ובמקומות אחרים, כי בכל מקום 'מבעי' הוא סוד יו"ד נקודת המקום, 'וינגיד' הוא המשכת הנקודות מהמבוע, דהיינו, 'י' בעצם הבינה כענין הווי"ו המתפשטין מינה ובה, ובחכמה הם יודין, ונמשכים ויו"ן לכל

וְדָא 'עֲלֵיכֶם', פְּלוֹמֵר, בְּגִינֵיכּוֹן, לְדַפְאָה לְכוֹן בְּהַאי יוֹמָא, דְּכַתִּיב
(שם) 'לִפְנֵי יְהוָה תִּטְהַרוּ, וְלֹא יִשְׁלוֹט עֲלֵיכֶם דִּינָא.

רְבִי יְהוּדָה אָמַר, זָכָאִין אֵינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתֵרְעִי
בְּהוּ, וּבְעֵי לְדַפְאָה לְהוּ, דְּלֹא יִשְׁתַּכַּח בְּהוּ חוּבָה, בְּגִין דִּיהוּן בְּנֵי
הַיְכָלְיָה וַיְדוּרוּן בְּהַיְכָלְיָה, וְלִזְמַנָּא דְאַתִּי בְּתִיב (יחזקאל לו' כה) 'וְזָרְקְתִי
עֲלֵיכֶם מִיּוֹם טְהוּרִים' וְגו'.

הַפְתָּר וְהַפְּכוּד

לאחר שביאר אלעזר ביאר שבני ישראל אינם מתכפרים, אלא על ידי שהבינה משפיעה אל הספירות התחתונות, אינם נזכרים העונות למעלה, והדינים נשכחים. חולק עליו רבי יהודה וסבירא ליה, שהעונות מתבטלים ממש.

רְבִי יְהוּדָה אָמַר, זָכָאִין אֵינּוּן - אֲשֵׁרִיהֶם בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל, דְּקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתֵרְעִי
בְּהוּ - שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה וּמִתְרַצֵּה
בָּהֶם, וּבְעֵי לְדַפְאָה לְהוּ - וְרוֹצֵה לְטַהַר
אוֹתָם מִמַּש, דְּלֹא יִשְׁתַּכַּח בְּהוּ חוּבָה -
שֶׁלֹּא יִמְצָא בָּהֶם חֹטָא כָּלֵל, בְּגִין דִּיהוּן בְּנֵי
הַיְכָלְיָה וַיְדוּרוּן בְּהַיְכָלְיָה - מִשּׁוּם שֶׁנִּשְׁמָוֹת
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְהִיּוּ בְנֵי הַיְכָלֵךְ וַיְדוּרוּ בְּהַיְכָלֵךְ,
כְּלוּמַר, שֶׁנִּשְׁמָתָם הֵן דּוֹגְמַת הָעוֹלָמוֹת הָעֲלִיּוֹנִים
מִמַּש, וְלִכֵּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ מִשְׁפִּיעַ אֶת שַׁפְעַת
הַטְּהָרָה עֲלֵיהֶם מִמַּש, וְחַטָּאוֹתֵיהֶם מִתְבַּטְּלִים.
וּמִבֵּיא רַאיה שְׁכוּוֹנַת 'עֲלֵיכֶם' הוּא כְּפִשׁוּטוֹ, וְלֹא
כְּפִירוּשׁ רַבִּי אֶלְעָזָר בְּעִבּוּרְכֶם, שֶׁהֲרִי וְלִזְמַנָּא
דְּאַתִּי בְּתִיב - לְעֵתִיד לְבוֹא כְּתוּב (יחזקאל לו' כה) 'וְזָרְקְתִי עֲלֵיכֶם מִיּוֹם טְהוּרִים' וְגו',
שֶׁמִּשְׁמַעוֹ, שֶׁשַׁפְעַת הַטְּהָרָה מוּשַׁפַּע עַל נִשְׁמָוֹת
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמַּש'.

לאחר שביאר שתיבת "כפר" הכוונה לבניה, קשה לרבי יהודה, אם כן איך יתישב תיבת 'עליכם', שהרי בפשטות הכוונה שיבוא כפרה על בני ישראל, ולפי האמור משמע, שהכפרה הנרמזת בתיבת "כפר" שהוא בניה, תבוא על הספירות התחתונות¹, ומשיב.

וְדָא - וְזֵהוּ מַה שֶׁכְּתוּב 'עֲלֵיכֶם', פְּלוֹמֵר,
שֶׁהִבִּינָה תַתְּמוּשָׁךְ עַל הַסְּפִירוֹת
הַתַּחְתּוֹנוֹת בְּגִינֵיכּוֹן - בְּעִבּוּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאִין
הַכוּוּנָה 'עֲלֵיכֶם' שֶׁתְּבוֹא הַכִּפְרָה עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל,
אֵלֹא לְדַפְאָה לְכוֹן בְּהַאי יוֹמָא - לְטַהַר
בְּעִבּוּרְכֶם אֶת הַסְּפִירוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת בְּיוֹם
הַכִּיפּוּרִים זֶהוּ², וּמִבֵּיא רַאיה, דְּכַתִּיב -
שֶׁכְּתוּב בַּהִמְשָׁךְ הַפְּסוּק 'לִפְנֵי יְהוָה
תִּטְהַרוּ', - שֶׁתִּטְהַרוּ' כְּשֶׁתַּתְּמוּשָׁךְ הִבִּינָה שֶׁהִיא
'לִפְנֵי' הַתְּפָאֶרֶת הַנִּקְרָאת 'יְהוָה', וְעַל יְדֵי
שִׁיטְהָרוּ הַסְּפִירוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת, וְלֹא יִשְׁלוֹט
עֲלֵיכֶם דִּינָא - וּבִזָּה שֶׁהִבִּינָה תִטְהַר לְמַעַלָּה
אֶת הַסְּפִירוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת, לֹא יִשְׁלוֹט עַל בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל הַדִּין, וַיִּהְיֶה לְרַחֲמִים וְהַעוֹנוֹת אֵינֶם
נִזְכָּרִים, אֲבָל עֲדִיין יִשְׁאָרוּ הַחַטָּאִים לְמַעַלָּה
וְאֵינֶם מִתְכַּפְּרִים³.

מְקוּרוֹת וְצִיּוּנִים

בעבורכם, (וזהו ביאור הכתוב] "כפר" למעלה [בבניה] לטהר אתכם' למטה, וזהו שאמר 'לדכאה לכוון'.
 ת. הרמ"ק. קרני אור.
 ובדמשק אליעזר כתב, ש'עליכם' רומז על זעיר אנופן ונוקבא, שהרי כשהוטאים בני ישראל נרשמים בהם הפגמים, ולכן עתה שבו ביום כיפור, מכפר גם על ז"א ונוקבא. ולפי זה מובאר הפסוק 'לפני ה' תטהרו', היינו 'לפני ה', כלומר, לפני מלכות ששם עיקר הפגמים מגיעים, 'תטהרו'.
 ו. הרמ"ק.

ביום הזה' שהוא יום הכיפורים שבו מתענים ישראל, 'כפר עליכם' הבינה.
 ובדמשק אליעזר כתב, לארואה כולא, להשקות כולם, היינו אף למלכות.
 ג. הרמ"ק.

ד. הרמ"ק. וכתב: 'ודא עליכם' וכו' קשיא ליה ד'עליכם' כתיב, דהיינו יכפר על ישראל, ואם כן איך אפשר לפרש על השפע הנשפע על המידות. ותיקן, כי הכוונה [עליכם] בעבורכם, כדי שישפיע אל ישראל הכפרה למטה, שאמר 'לדכאה לכוון' ירצה

רבי יהודה פתח, 'שיר המעלות ממעמקים קראתיך יהוה' (תהלים קל א).
תנינן, בשעתא דברא קודשא ברוך הוא עלמא, בעא למברי בר
נש, אמליך באורייתא.

אמרה קמיה, תבעי למברי האי בר נש, זמין הוא למחטי קמך,
זמין הוא לארגזא קמך, אי תעביד ליה פעובדוי, הא עלמא
לא יכיל למיקם קמך, כל שכן תהוא בר נש. אמר ליה, וכי למגנא
אתקרינא אל רחום ותנון ארך אפים' (שמות לד ט).

הפטר והפבור

תראה לברוא זה האדם, והרי זמין הוא
למחטי קמך - הוא עתיד לחטוא לפניך
ולפגום בספירות התחתונות אשר לפניך. ועוד,
שהרי זמין הוא לארגזא קמך - עתיד הוא
להרגיז לפניך, שאחרי שיפגום בספירות
התחתונות, הרי יסתיר הכתר השפעותיו עליהם,
ונמצא שהוא מלביש את המידות ברוגז ודין. אי
תעביד ליה פעובדוי - אם תעשה לאדם
כמעשיו, הא עלמא לא יכיל למיקם קמך
- הרי העולם לא יוכל לעמוד לפניך, כל שכן
ההוא בר נש - כל שכן אותו אדם שאתה
רוצה לברוא שעתיד הוא לחטוא וממילא הוא
לא יוכל להתקיים בעולם. אמר והשיב הכתר
ליה - לחכמה, וכי למגנא אתקרינא - וכי
לחיים אני נקרא אל רחום ותנון ארך
אפים' (שמות לד ט), שעל ידי שלוש עשרה
מידות אלו של רחמים אני מטהר את החטא,
על ידי התשובה.

לאחר שביאר רבי יהודה שבוים הכיפורים חטאי בני
ישראל נתכפרו לגמרי, מוסיף לבאר בפסוק 'שיר המעלות
ממעמקים קראתיך ה' (תהלים קל א), ומקדים לבאר בענין
בריות האדם, שעיקר ההתמצות שייברא היה כדי שיחזור
בתשובה, ויתכפרו חטאיו.

רבי יהודה פתח, לפרש את הפסוק 'שיר
המעלות ממעמקים קראתיך יהוה'.
ומקדים לבאר שבח מעלת התשובה. תנינן -
שנינו, בשעתא דברא קודשא
ברוך הוא, - בשעה שברא הקדוש ברוך הוא,
שהוא הכתר הנכלל בחכמה, את עלמא -
העולם, שהם הספירות התחתונות חסד גבורה
תפארת נצח הוד יסוד, על ידי שהחכמה השפיע
שפע לביתה, ומשם לספירות התחתונות, בעא
- רצה הכתר למברי בר נש - לברוא את
האדם, אמליך באורייתא - ונמלך על כך עם
התורה, שהוא בסוד ספירת החכמה!
אמרה קמיה - אמרה החכמה לפני הכתר,
האיך תבעי למברי האי בר נש -

התנגדות
לברייתא
האדם

מקורות וציונים

העליונים, וכפי פוגמו עצמו במעשים מוקלקים למטה כן פוגם
נשמתו, ואחר שנשמתו פגומה למטה היא פגומה במציאותה
למעלה, ואחר שהמקום הנעלם פגום, תיכף ומיד מסתלק הברכה
והשפע, מטעם שהברכה אינה שורה אלא במקום שלם, והטעם
לזה כי הברכה והשפע הוא השגחת האין סוף במידות, ולהיותו
שלם תכלית כל השלימות עד אין סוף, לכך אינו שורה במקום
פגום, ובהיותם המידות חס ושולם פגומות, מסתתר, וזהו שאמר
(דברים לא ז) 'והסתרתני פני מהם' וכו', ואז הדין הוה והעולם חרב.
והנה חלקי המאמר הזה הם המישה, האחד 'קודשא בריך

ז. הרמ"ק, ובמקדש מלך כתב, 'אמליך' זעיר אנפין 'באורייתא' בתורה
שבעל פה, שז"א נמלך עם המלכות להתייחד לברוא העולמות.
ח. הרמ"ק, וז"ל: להבין המאמר הזה צריך להקדים, כי כל הדברים
התחתונים הם תלויים בעליונים הנעלמים, וכפי מעשה התחתונים
כן הוא שפע הנשפע לעליונים, משל בזה, חיות האדם תלוי בנעלם
ודאי, ואם האדם יזכה, הנה כל העולמות העליונים ישפיעו עליו
שפע ורב טוב, ואם האדם לא יזכה במעשיו, לא יספיק שלא
ישפיעוהו טוב אלא רע, אלא שגם גרם אל העולמות העליונים
להסתלק מהם השפע, וזה סיבת אחיות שורשי נשמתו בעולמות

וְעַד לֹא בָרָא קוֹדֶשָׁא בְרִיךְ הוּא עֲלֵמָא, בָּרָא תְּשׁוּבָה. אָמַר לָהּ
 לְתְּשׁוּבָה, אָנָּא בְּעֵינָא לְמַבְרִי בַר נֶשׁ בְּעֲלָמָא, עַל מְנַת דְּכַד
 יְתוּבִין לָךְ מְחֻבְיָהוֹן, דְּתִתְּהוּ זְמִינָא לְמַשְׁבַּק חוּבְיָהוֹן וּלְכַפְרָא עֲלֵייהוּ.
 וּבְכַל שַׁעְתָּא וְשַׁעְתָּא תְּשׁוּבָה זְמִינָא לְגַבִּי בְּנֵי נֶשָׂא, וְכַד בְּנֵי נֶשָׂא
 תֵּיבִיבִין מְחֻבְיָהוּ, הָאִי תְּשׁוּבָה תְּבַת לְגַבִּי קוֹדֶשָׁא בְרִיךְ הוּא, וּכְפַר עַל

הַפְתָּר וְהַכְּבוֹד

מן הכתר להלבין את הספירות התחתונות מפגם החטאים. ועוד אמר לה, **וּבְכַל שַׁעְתָּא וְשַׁעְתָּא תְּשׁוּבָה זְמִינָא לְגַבִּי בְּנֵי נֶשָׂא** - ובכל שעה ושעה תהיי מוכנה ומזומנת לבני האדם, לקבל את השבים, כלומר, שהכתר הכניס כוח בבינה להמשיך את הכתר לספירות התחתונות כדי לטהר את בני ישראל. **וְכַד בְּנֵי נֶשָׂא תֵיבִיבִין מְחֻבְיָהוּ** - וכאשר בני האדם שבים מחטאותיהם, **הָאִי תְּשׁוּבָה** - זה הבינה **תְּבַת לְגַבִּי קוֹדֶשָׁא בְרִיךְ הוּא** - שבה לפני הקדוש ברוך הוא, כלומר, להמשיך מכתר עליון הארות של שלוש עשרה מידות של רחמים, **וּכְפַר עַל**

ומסיים להוכיח, שעל ידי התשובה נתכפרו עונות בני ישראל.

וְעַד לֹא בָרָא קוֹדֶשָׁא בְרִיךְ הוּא - וטרם שברא הקדוש ברוך הוא שהוא הכתר, את **עֲלָמָא** - העולם, שהוא הספירות התחתונות, **כַּבְר בָּרָא אֶת הַתְּשׁוּבָה** שהיא בינה, וכך **אָמַר לָהּ הַכְתֵּר לְתְּשׁוּבָה** - לבינה, **אָנָּא בְּעֵינָא לְמַבְרִי בַר נֶשׁ בְּעֲלָמָא** - אני רוצה לברוא אדם בעולם, **עַל מְנַת דְּכַד יְתוּבִין לָךְ מְחֻבְיָהוֹן** - שכאשר ישוּבו לך מחטאיהם, **דְּתִתְּהוּ זְמִינָא לְמַשְׁבַּק חוּבְיָהוֹן וּלְכַפְרָא עֲלֵייהוּ** - שתהיי מוכנה לעזוב את חטאותיהם ולכפר עליהם, על ידי המשכת שפע

ע"י התשובה נמשכות "ג מידות של רחמים

מְקוֹרוֹת וְצִיּוּנִים

מידת הדין על מידת הרחמים והדין הוא וכו', 'אי את עבדי ליה כעבודי' דקדק שני עניינים, אי את לפי בחינתך למעלה בלתי בעל תכלית 'כעבודיו' מעשה המגונה בערכו, ודאי 'הא עלמא' שהם למעלה במידות וכו', 'לא יכיל למיקם קמך', כי בראותו הפגם, רוחו ונשמתו אליו יאסוף ויתבטלו ויתעלמו במקורם, וזהו שאמר 'למיקם קמך' במציאות הנאצל המתגלה, כל שכן ברנש' שהוא איבת פגם השרשים.

והא שם נכתב שאפשר לפרש עוד כמה דרכים בזה, 'שעולם' היינו עולם הזה, ופעמים בחיותם [השבע ספירות] בינה בתוכה ממש, וכן ביאר בדרך אחרת 'אדם', וז"ל: 'תבאר על אחד משני פנים, בענין העולם או התפארת עם המלכות, [והטעם שנקרא] 'אדם', כאומרו (בראשית ה) 'זכר ונקבה בראם', 'ויקרא את שם אדם' (שם) -[הרי שהתפארת רומז על אדם], ולזה יהיה פירוש 'עולם' שבכ מידות נעלמות בבינה, או נפרש 'אדם' אדם והוא ממש -[וכדפירשו בפנים, וכמבואר לעיל], ו'עולם' שש קצוות עם המלכות, עכ"ל. ולפי זה יתפרש 'בעי למברי ברנש' בשתי פנים, דהיינו אם 'אדם' הכוונה כפשוטו, נפרשו דבעי התפארת ומלכות שהם 'עולם', לברוא את 'האדם' התחתון ממש. ואם נפרש שאדם היינו תפארת, אזי נפרש 'שעולם' שהוא הבינה ברא את התפארת, שהוא אדם.

ובדמשק אליעזר ביאר, שקדוּשָׁא בְרִיךְ הוּא היינו חכמה, שנמלך

הוא', והשנית אורייתא, השלישית תשובה, הרביעית אדם, החמישית עולם. והנה להכריח הדברים אנו צריכים לפרש 'קודשא בריך הוא' [היינו] כתר עליון וכו', 'ואורייתא' חכמה, שכן פירושו נובלות חכמה של מעלה תורה, 'תשובה' הבינה, והיא נקראת כן מפני שבה תשובת הדברים בסוד היוכל, 'עולם' סוד שבע מדות וכו', 'אדם' וכו' אדם והוא ממש וכו'. ועתה בזה יתבאר מאמר זה בעזרת ה', 'בשעתא דברא קודשא בריך הוא עלמא', היינו אצילות שש קצוות שהם נאצלות על ידי כח הכתר שבחכמה, בכח הבינה, 'בעט למברי' ברנש' וכו' אדם ממש וכו', 'אמליך באורייתא' היינו סוד 'נעשה אדם' (בראשית א ו) שאמר כתר לחכמה, שהיא נקראת 'תורה' כדפירשונו, 'זמין הוא למחטי קמך' טעם למה ענין זה [שיחטא האדם] לא נראה לפני הכתר קודם, עד שאמרו התורה -[החכמה לפני], הוא כי אין עוון ופגע משיג שם, כנודע שהוא מתאחד באין סוף, ועליו נאמר (איוב לה ו) 'אם חטאת מה תפעל בו' וכו', ולכן אמר 'זמין הוא למחטי קמך', ולא אמר 'זמין הוא למחטי לך', ירצה, זמין לפגום המידות אשר לפניך, דהיינו בסוד שורש נשמתו שפגום בשם עד היו"ד -[חכמה] ומפריד האותיות, ולכך התורה שמגיע עדיה הפגם אמרה העצה הזאת, שבה תלוי הדבר, ואמר עוד 'זמין הוא לארגוא' פירוש, אחר שיפגום המידות ותסתיר פניך ממנו, הוא מרגיז ומלכיש ומגביר

בְּלֵא, וְדִינִין אֶתְכַפְּיִין וּמִתְבַּסְּמִין בְּלֵהוּ, וְכֵן נִשְׂ אֶתְדִכִּי מַחֻבֵּיהּ. אִימְתִי אֶתְדִכִּי בַר נִשְׂ מַחֻבֵּיהּ, בְּשַׁעְתָּא דְּעָאֵל בְּהַאי תְּשׁוּבָה בְּדָקָא חַזִּי.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, דְּתַב קַמִּי מְלָפָא עֲלָאָה, וְצִלִּי צְלוּתָא מְעוּמְקָא דְּלָפָא, הָדָא הוּא דְּכְתִיב 'מִמְעַמְקִים קְרָאתִיךָ יְהוָה'.
רַבִּי אֲבָא אָמַר, 'מִמְעַמְקִים קְרָאתִיךָ יְהוָה'.

הַכְּתָר וְהַכְּבוֹד

ורבי יצחק חולק על רבי יהודה בפירוש הפסוק ש'יר המעלות ממעמקים קראתיך ה', וסבירא ליה שאינו עוסק מעניין התשובה, אלא מעניין התפילה.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, דְּתַב קַמִּי מְלָפָא עֲלָאָה - מי ששב לפני המלך העליון, שהוא בסוד הבינה, ובתפילתו מתבונן במה שמוציא מפיו, וצ'לי צלותא מעומקא דלפא - ומתפלל תפילתו מעומק הלב, ועל ידי זה מייחד את תפארת ומלכות, נמצא שחיבר את כל הספירות מבינה ולמטה, הָדָא הוּא דְּכְתִיב - על זה כתוב, 'מִמְעַמְקִים קְרָאתִיךָ יְהוָה' - כאשר מתפלל 'מעמקי' הלב, זוכה 'לקרוא' לשם 'הו"ה' שהוא התפארת, ולייחדו עם המלכות.⁸

בְּלֵא - והיא מכפרת על הכל בהארט אור מהמקורות העליונים, וְדִינִין אֶתְכַפְּיִין וּמִתְבַּסְּמִין בְּלֵהוּ - ובוזה מתבטלים כל הדינים ונמתקים, וְכֵן נִשְׂ אֶתְדִכִּי מַחֻבֵּיהּ - והאדם נטהר מחטאותיו.⁹

ועתה מסיים לפרש את הפסוק 'שיר המעלות ממעמקים קראתיך ה'.

אִימְתִי אֶתְדִכִּי בַר נִשְׂ מַחֻבֵּיהּ - מתי נטהר האדם מחטאותיו, בְּשַׁעְתָּא דְּעָאֵל בְּהַאי תְּשׁוּבָה בְּדָקָא חַזִּי - בשעה שנכנס בתשובה זו כראוי, כלומר, ששב בתשובה שהיא הבינה בשעה שהיא נקשרת ועולה אל הכתר, ונמצא שמתקשר עם עומקה של הבינה, והיינו שאמר 'מִמְעַמְקִים' של הבינה, 'קְרָאתִיךָ' להמשיך שפע שלוש עשרה מידות של רחמים, מן 'ה' שהוא הכתר.

רבי אבא חולק על רבי יהודה ורבי יצחק, ומפרש פירוש אחר בפסוק 'שיר המעלות ממעמקים קראתיך ה'.

רַבִּי אֲבָא אָמַר פִּירוּשׁ אַחֵר בַּפְּסוּק 'מִמְעַמְקִים קְרָאתִיךָ יְהוָה'.

עיקר התשובה תלוי בבניה דבינה

מַקּוּרוֹת וְצִוּוּנִים

היינו התפארת, והשתא לאו בתשובה קא עסיק, אלא סתם 'ברנש דצלי צלותא' נודע שהתפילה לייחד התפארת עם המלכות, ולכן צריך שיכנס במלכות פתח אחד, ואחר כך אל עמקיה פתח שני, דהיינו עוד בחינת היסוד שבה [במלכות], ופנימה בסוד המידות העליונות המתעמקים בה, ומשם יתפלל וייתייח והיינו 'מעמקים' וכו'. 'והתשובה היא קמי מלכא עילאה', בינה, והתפילה ייחוד שתי מידות לפניה [תפארת ומלכות], והיינו אומרנו 'דתב' וכו' 'וצלי צלותא', והדבר הזה תלי במה שיהיה פיו ולבו שיוין בתפילתו, כי עמקי לבו מוכניסים אותו אל עמקי הלב הפנימי, כדפירשנו שאין העיקר הסיגוף והעניו שהוא מבחוץ בגוף, והעיקר בנפש.

עם התורה שהוא זעיר אנפין לברוא את האדם, ואמרה התורה, שאם יחטא האדם הרי ייפגם המלכות, ולא תוכל העולם שהיא מלכות להתייחד עם ז'א.
 8. הרמ"ק. וע"פ מקדש מלך.
 9. הרמ"ק. וכתב: פירוש פסוק 'ממעמקים', הכוונה השורשים הנעלמים בעמקי הבינה, ובהיות תשובתו נכנס שם, משם קורא רחמי המקורות העליונים להלבין הפגם, וזה בסוד עניו וסיגופו שהם ענייני התשובה, ויום הכיפורים יזכה, דכתיב ביה (ויקרא טז כט) 'תענו' וכו', ע"כ. ומהר"ח כתב: 'מעמקים' קאי בינה הנקראת 'תשובה'.
 יא. הרמ"ק. וכתב: ור' יצחק פליג, דלא פריש קרא בשם 'יהו"ה' בכתר עליון, 'עמקים' התשובה כדפירשנו. אלא 'יהו"ה'

אֶתֶר נְגִיז הוּא לְעֵילָא, וְהוּא עֲמִיקָא דְבִירָא, וְיִמְהָא נְפָקִין נַחְלִין
וּמְבוּעִין לְכָל עֵיבָר.

וְהַהוּא עֲמִיקָא דְעֲמִיקָתָא, אֶקְרִי 'תְּשׁוּבָה', וּמֵאֵן דְּבַעֵי לְאַתְבָּא
וְלְאַתְדַּכְּפָא מְחֻבּוּי, בְּהַאי עוּמְקָא אֶצְטְרִיךְ לְמִקְרֵי לְקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא.

הָדָא הוּא דְכְּתִיב 'מִמְעַמְקִים קָרָאתִיךָ יְהוָה'.
תְּאֵנָא, בְּשַׁעְתָּא דְהִתְהַוּהוּ בְּרַשׁ חָב קָמִי מְאֲרִיה, וְקָרִיב קָרְבָּנִיה עַל
מִדְּבַחָא, וְכִתְבָּא מְכַפֵּר עֲלֵיה, וּבַעֵי בְּעוֹתִיהָ עֲלֵיה, מִתְעַרְוּ
רַחְמֵי, וְדִינֵין מִתְבַּסְּמֵין, וְתְּשׁוּבָה אָרִיךְ בְּרַכָּאן בְּמְבוּעִין דְּנִגְדִין וְנְפָקִין.

הַבְּתֵר וְהַכְּבוֹד

צריך לקרוא לקדוש ברוך הוא, כלומר, שצריך
לשוב בתשובה שלימה, עד שיכנס לבינה דבינה.

ומסיים, הָדָא הוּא דְכְּתִיב - זה הוא שכתוב,
'מִמְעַמְקִים קָרָאתִיךָ יְהוָה' -
'מִמְעַמְקִים' שהוא בינה דבינה, 'קָרָאתִיךָ'
ואשפיע אל 'יהוה' שהוא תפארת."

ומביא ראייה שהבינה משפיעה מקודם בתוך שש
ספירותיה, ובכוח זה נמשכת הארה לתפארת.

תְּאֵנָא - שנינו, בְּשַׁעְתָּא דְהוּוּ בְּרַשׁ חָב
קָמִי מְאֲרִיה - בשעה שהיה אדם חוטא
לפני אדונו, וְקָרִיב קָרְבָּנִיה עַל מִדְּבַחָא -
והקריב את קרבנו על המזבח, וְכִתְבָּא מְכַפֵּר
עֲלֵיה, וּבַעֵי בְּעוֹתִיהָ עֲלֵיה - והכהן שהוא
בסוד החסד היה מכפר עליו והיה מבקש בקשתו
עליו, מִתְעַרְוּ רַחְמֵי - היו מתעוררים הרחמים
שנסתמו על ידי החטא, וְדִינֵין מִתְבַּסְּמֵין -
והדינים שגברו על החסדים על ידי החטא היו
מתמתקים, וְתְּשׁוּבָה - בינה אָרִיךְ בְּרַכָּאן -
משפיעה ברכות בְּמְבוּעִין דְּנִגְדִין וְנְפָקִין -

ומבאר, אֶתֶר - המקום, הרומז לתפארת, נְגִיז
הוּא לְעֵילָא - גנוז הוא למעלה
מהבינה, וְהוּא נִקְרָא מְשׁוּרָשׁ 'מִמְעַמְקִים' אף על
פי ששורשו גבוה ממנו, משום ששורשו עֲמִיקָא
דְּבִירָא - מעומק של הבור, כלומר, מנקודה
הפנימית של הבינה". ומפרש, למה הבינה נקראת
'בור', וְיִמְהָא נְפָקִין נַחְלִין וּמְבוּעִין לְכָל
עֵיבָר - שהרי מן הבינה יוצאים נחלים והשפעות
לכל הצדדים, שהמים שבתוך הבור נובעים
מלמטה, וממלאים את כותלי הבור הרומזים על
שש ספירות הבינה, עד שמתמלא הבור עד פי
הבאר שהוא המלכות של הבינה, ומן הארת
ספירות הבינה מתפשטת ההשפעה לתפארת.
וְהַהוּא עֲמִיקָא דְעֲמִיקָתָא - והעומק של
העומק הזה, שהוא בינה דבינה, אֶקְרִי - נקרא
'תְּשׁוּבָה' - שהוא שב וחוזר אל הבינה להמשיך
שפע לתפארת, וּמֵאֵן דְּבַעֵי לְאַתְבָּא
וְלְאַתְדַּכְּפָא מְחֻבּוּי - ומי שרוצה לשוב
ולהיטתר מחטאיו, בְּהַאי עוּמְקָא אֶצְטְרִיךְ
לְמִקְרֵי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא - בעומק הזה הוא

מקורות וצינונים

יג. הרמ"ק. ובמקדש מלך ביאר בדרך אחרת, 'עמיקא דבירא' הוא
יסוד דאימא, לפי שממנה נמשכים מ"ן לבאר התחתון [-מלכות].
וכתב עוד, וז"ל: 'נחליו ומבועיו' הם חסדים וגבורות דיסוד דאימא.

יב. לקמן מפרש הרמ"ק, שהוא בינה דבינה. ובדמשק אליעזר
ביאר, שהוא יסוד דאבא. ובקרני אור מפרש שהוא יסוד דבינה
[וכן הוא במקדש מלך (ראה להלן הערה יא)].

וּמִתְבָּרְכִין בְּלֵהוּ בּוֹצִינֵין כְּחֶדָא, וְכֵן נֶשׂ אֲתִדְכִי מִחֻבְיָהּ.

הַכֶּתֶר וְהַכְּבוֹד

כאחד י", כלומר, שנשפע התפארת במקומו מן הספירות הנמצאות בבינה, וְכֵן נֶשׂ אֲתִדְכִי מִחֻבְיָהּ - ועל ידי זה האדם נטהר מחטאיו^{טו}.

בהשפעות שנמשכות ויוצאות ממנה, כלומר, בשש ספירות הנמצאות בבינה עצמה, וּמִתְבָּרְכִין בְּלֵהוּ בּוֹצִינֵין כְּחֶדָא - וגם מתברכות כל האורות

מקורות וציטוטים

משפע וברכה, כי הגבורה בהיותה לבדה היא דין, ובהיותה משותפת בכלל המידות היא פעולת הרחמים, בסוד האהבה שהיא מכוח הדין והיין המשמח, וכיוצא, ולזה אמר 'כולהו בוצינין' שהיו דין דולק. טו. הרמ"ק.

'והוא עמיקא דעמיקתא איקרי תשובה' פירוש, לפי שאבא נקרא 'עמיקא' גם הוא, ואימא נקראת 'עמיקא דעמיקתא' שהיא עומק דאבא הנקראת 'עמיקתא'. יד. הרמ"ק כתב: ואומרו 'כחדא', ירצה שאפילו מידות הדין יונקות

נפשי צמאה לדעת כל רז סודך

ויהי אור, יהירד
או"ר וד"ר דב"ר אהרן הוא
(זוהר ח"א, ח"ב)

זוהר הקדוש המבואר < עם פירוש "הכתר והכבוד"
ביאור בשפה ברורה הפותח את לב הלומד,
עם מקורות וביאורים על פי גדולי המפרשים

גדולי הצדיקים שליט"א מעידים:
ביאור נפלא כזה טרם בא לעולם

